

उपयोक्तव्य (von युज् mit उप) adj. in Anwendung zu bringen: मय्य-
निवेद्य भैक्षं नोपयोक्तव्यम् MBh. 1, 702.

उपयोग (wie eben) m. Anwendung, Verwendung, Gebrauch Çat. Br. 5,
5, 2. ममोपयोगे न ज्ञानाति Hit. 50, 7. 57, 2. 58, 12. 94, 8. 99, 12. MBh. 3,
1295. 1447. 13806. P. 1, 3, 32. 4, 29. Vop. 23, 25. Prab. 110, 6. Suçr. 1, 26,
19. eines Heilmittels 139, 21. 160, 2. 2, 351, 20. 430, 11. अपाम् Genuss
von Wasser 1, 21, 12. गेरोपयोगात् 2, 133, 14. 370, 1. मयोप^० Sāh. D. 63,
19. उपयोगं व्रज् zur Anwendung kommen, gebraucht werden Kumāras.
1, 7.

1. उपयोगिन् (wie eben) adj. anwendend, gebrauchend: जनसमानज्ञा-
नोपयोगिन् Daçak. 198, 16.

2. उपयोगिन् (von उपयोग) adj. was zur Anwendung kommt, dienlich,
erforderlich, angemessen: प्राकारभञ्जनान्योगांश्च तथा निगुभञ्जान् । अ-
दर्शनप्रयोगांश्च ज्ञाने ऽरुमुपयोगिनः ॥ Kathās. 12, 42. अस्ति कन्यारत्नं मे
गृह्यतामुपयोगि चेत् 13, 67. Vid. 291. am Ende eines comp.: पुद्गाद्युपयो-
गिखड्गादीन् P. 3, 4, 53, Sch. Sāh. D. 2, 3. पुरुषार्थानुपयोगिवात् Madhus. in
Ind. St. 1, 13, ult.

उपयोजन (von युज् mit उप) n. 1) das Danebenspannen, Anspannen:
यथा ह वास्यूरिषैकेन यायादकृत्वानुपयोजनाय Ait. Br. 3, 30. — 2) Ge-
spann Naigh. 1, 15. Nir. 2, 28.

उपयोष्य (wie eben) adj. in Anwendung zu bringen, zu gebrauchen
Suçr. 2, 427, 1. 434, 11.

उपयोषम् Var. für उपजोषम् Bharata zu AK. 3, 5, 10. ÇKDr.

उपरि (von उप) 1) adj. f. छा a) unterhalb gelegen, der untere: दिवो
रज् उपरमस्तभायः du hast unter dem Himmel den Dunstkreis befestigt
RV. 1, 62, 5. 6. 34, 7. तिलो ग्रात्रो निरुक्ता अतरस्मिन्निलो भूमिरुपराः
षड्विधानाः 7, 87, 5. तिलो महीरुपरास्तद्व्युत्पत्त्याः 3, 56, 2. हिरण्यनिर्णिगु-
परा न ऋष्टिः goldverziert wie das untere Ende (Griff) eines Schwertes 1, 167,
3. — b) der hintere, spätere: पुरः सतीरुपरा एतंशे कः RV. 5, 29, 5. पूर्वं
करुडपरम् 31, 11. युगाय विप्र उपराय शितन् 7, 87, 4. ये पूर्वास य उपरास
शुः 10, 15, 2. 27, 23. पूर्वास उपरास इन्द्रवः (धन्वन्तु) 9, 77, 3. सूर्यश्च मर्क उ-
परा बभूवान् 10, 27, 20. इत्या ये प्रागुपरे सन्ति दावने 44, 7. — c) der nä-
here, benachbarte: ब्रुहे मनुषुडपरामु वितु RV. 4, 37, 3. सेदा दधान् उपरे-
रेशु सानुषुभिः परेषु सानेषु 1, 128, 3. गुहा वन्वत् उपरा अभि ष्युः 2, 4, 9.
ये मनु चक्रुर्परं दसोय 6, 21, 11. f. plur. loc. उपरासु in der Nähe (vgl.
अपरोषु): तमेस्य पृतमपरामु धीमहि RV. 1, 127, 5. — 2) m. a) der untere
Stein, auf welchem der Soma mit den Handsteinen (ग्रावाणाः) ausge-
schlagen wird: न्यष्टि यत्पुपरस्य निष्कृतम् RV. 10, 94, 5. ग्रावाण उपरे-
श्वा महीयते सजोषसः 173, 3. त्वचं पृथ्व्युपरस्य योनौ 1, 79, 3. AV. 6, 49,
2. — b) der untere Theil des Opferpostens Nir. 3, 5. व्यामर्षेणास्पृत्
आत्तरितं मध्येनाप्राः पृथिवीमपरैणादंकीः VS. 6, 2. उपरेण संमायावटं
खनति Çat. Br. 3, 7, 1, 3. अष्टाश्विं (यूषं) क्रोत्पुपरवर्गम् Kātj. Çr. 6, 1, 27,
2, 9, 3, 5. — c) Wolke, an mehreren Stellen von den Commentatoren
angenommen, und Naigh. 1, 10 ist उपर schon als Bezeichnung für
Stein unter den मेघनामानि aufgeführt. — d) angeblich so v. a. दिशः
Naigh. 1, 6, was nach Stellen wie RV. 3, 56, 2. 7, 87, 5 vermuthet werden
konnte. — Vgl. उपरतात्, उपल.

उपरक्त s. u. रज्ज् mit उप.

उपरत्तण (von रत्न् mit उप) n. Piquet, Feldwache AK. 2, 8, 2, 1. H. 749.

उपरतात् (von उपर) f. nur im loc. in der Nähe, Umgebung: स्वरति
ता उपरताति सूर्यमा निमुचं उपसस्तक्वीरिव RV. 1, 131, 5. विष्टौ सूर्य
उपरताति वन्वन् 7, 48, 3.

उपरति (von रम् mit उप) f. 1) das Aufhören H. 1322. Suçr. 1, 93, 9. वि-
श्वस्योपरते Dev. 11, 8. — 2) Entsagung Vedāntas. in Benf. Chr. 203,
13. 16.

उपरत्न (उप + रत्न) n. ein Edelstein niederer Gattung Verz. d. B.
H. No. 969. ÇKDr. u. आवर्त.

उपरम् (von रम् mit उप) m. P. 7, 3, 34, Sch. 1) das Aufhören, zu-Ende-
Gehen, Ablauf H. 1322. यानि चापि त्वया सार्धं वनेषु च सुगन्धिषु । वि-
रुतानि मुखं काले तेषामुपरमः कृतः ॥ R. 4, 19, 13. चेटोपरम् Suçr. 1, 97,
10. द्विमासोपरमे काले व्यतीते MBh. 3, 16222. — 2) das Abstehen von,
Aufgeben: सर्वेन्द्रियार्थोपरम् Suçr. 1, 95, 1. विषयोपरम् Sāh. D. 50. — 3)
Tod MBh. 1, 4897. Buch 1, Kap. 102 in der Unterschr. Dījabb. 97, 10.
— Vgl. उपराम.

उपरम्णा (wie eben) n. das Abstehen von (abl.), Entsagen Vedāntas.
in Benf. Chr. 203, 16.

उपरवै (von रु mit उप) m. Schallloch; so heißen Gruben, über wel-
chen der Soma ausgeschlagen wird, damit der Schall der Steine ver-
stärkt werde (vgl. Sch. zu Kātj. Çr. 8, 4, 25). TS. 6, 2, 4, 1. Çat. Br. 3,
5, 4, 1. fgg. Kātj. Çr. 7, 6, 1. 8, 3, 13. 4, 25. 24, 5, 29. 25, 12, 10. — Vgl.
उपराव.

उपरस (उप + रस) m. Halbmetail Verz. d. B. H. No. 969. Rāgan. im
ÇKDr. zählt folgende sieben auf: खेचर, अञ्जन, कङ्कुष्ठ, गन्धारी, गै-
रिक, तित्तिनाग, शैलेय. — Vgl. उपधातु 1.

उपराग (von रज्ज् mit उप) m. 1) Färbung: चरणोपरामुलभो (v. l.:
चरणोपभोगमुभगो) लातारसः Çāk. 80, v. l. Veränderung der Farbe
Vjup. 178. — 2) Verfinsternung, Finsterniss AK. 1, 1, 2, 9. 3, 4, 238.
Triak. 3, 3, 56. H. 125. an. 4, 47. Med. g. 53. चन्द्रसूर्योपरामो MBh. 3, 13476.
सूर्योदय उपरागो मरुपुरुषनिपातमेव कथयति Mārkā. 138, 19. उपरा-
गात्ते शशिनः समुपगता रौहिणी योगम् Çāk. 181. सोपरामेव रौहिणी R.
4, 19, 30. — 3) ein widerwärtiges Naturereignis; Unfall, störende Er-
scheinung: विभर्षि चाकारमनिर्वृतानां मृणालिनी क्षेममिवापराम् Ragh.
16, 7. इत्यादिभिः समालपिर्वत्सराजः स तदिदम् । लज्जोपरामं देव्याश्च सम-
मेवापनीतवान् Kathās. 17, 52. धीमंततिः — निर्विषयोपरामा Prab. 48,
13. = व्यसन Med. — Die Lexicographen: 4) schlechte Ausführung (डु-
र्नय) Triak. H. an. Med. — 5) Tadel (विगान) H. an. — 6) Rāhu H. ç.
13. an. Med.

उपराज (von उप + राजन्) m. Unterkönig gaṇa काश्यादि zu P. 4, 2, 116.

उपराजम् (wie eben) adv. beim König P. 5, 4, 108, Sch.

उपराधय (von राध् im caus. mit उप) adj. gaṇa ब्राह्मणादि zu P. 5,
1, 124.

उपराम (von रम् mit उप) m. das Aufhören AK. 3, 3, 38. — Vgl. उपरम.

उपराव (von रु mit उप) m. P. 3, 3, 22, Sch. — Vgl. उपरव.

उपरि P. 5, 3, 31. Vop. 7, 110. AK. 3, 4, 185. 192. H. 1326. 1) adv. a)
oben, darauf; nach oben (Gegens. अधस्, नीचा): नीचीना स्थिरपरि बृध
एषाम् RV. 1, 24, 7. नीचा वर्तत उपरि स्फुरति 10, 34, 9. अधः पश्यस्व मो-